

31.5.2021

Sosiaali- ja terveysministeriö
lausuntopalvelu.fi -sivusto

Viite STM:n lausuntopyyntö lausuntopalvelu.fi-sivustolla 25.5.2021 (VN/1244/2021)

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja rikoslain 44 luvun väliaikaisesta muuttamisesta:

- Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriön lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja rikoslain 44 luvun väliaikaisesta muuttamisesta. Määräaika lausunolle on 31.5.2021 (lausuntopalvelu.fi-sivustolle).

Lausuntopyyntö sisältää seuraavat kysymykset:

- Yleishuomiot hallituksen esityksestä?
- Ovatko toimenpiteet riittäviä matkailun terveysturvallisuuden takaamiseksi?
- Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi Suomessa ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi rajat ylittävässä liikenteessä?
- Pyydämme niitä kuntia tai kuntayhtymiä, joiden alueella sijaitsee rajanylityspiste, arvioimaan seuraavia nykytilanteen osalta:
 - Mille rajanylityspisteille terveydenhuollon henkilökuntaa on resursoitu? (nimet)
 - Millä aikavälillä terveysviranomaisia on em. rajanylityspisteillä paikalla tällä hetkellä? (tuntia/vrk)
 - Kuinka paljon terveydenhuollon henkilöresurssia rajanylityspisteille oli huhtikuussa 2021 resursoitu henkilötyövuosina?
- Miltä toimenpide-ehdotukset vaikuttavat Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden näkökulmasta?
- Mitä mahdollisuuksia ja ratkaisuvaihtoja on käytettävissä organisaatiossanne tai alueellanne ehdotettujen säännösten toimeenpanoon liittyen?
- Onko esityksessä määritelty tarkoituksenmukaisesti ja perustellusti ne henkilöryhmät, joihin väliaikaisia säännöksiä ei sovellettaisi?

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa:

• Yleishuomiot hallituksen esityksestä?

Liikenne- ja viestintäministeriö on osallistunut hallituksen esityksen valmisteluun ja laatimiseen ja tukee esitystä ja siinä ehdotettuja säännöksiä liikkumis- ja matkustusturvallisuuden lisäämiseksi.

Ministeriöllä on kuitenkin kaksi erityishuomiota, jotka liittyvät HE-luonnokseen:

1. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että Terveys- ja Hyvinvoinnin laitoksen 17.2.2021 Liikenne- ja viestintävirastolle sekä kaikille Suomeen liikennöiville kuljetusyhtiöille ja varustamoissa antama suositus kumotaan samaan aikaan, kun ehdotettu laki olisi tulossa voimaan. Kyseisessä suosituksessa esitetään, että kaikki henkilömatkustajia kuljettavat kuljetusyhtiöt ja varustamot, reitistä ja kuljetusmuodosta riippumatta, edellyttävät, että kaikilla Suomen ulkopuolelta Suomeen

tulevilla yli 12-vuotiailla matkustajilla on liikennevälineeseen noustessaan negatiivinen SARS-CoV-2-testitodistus. Lisäksi suosituksessa on kirjattu, mitä todistuksesta tulee ilmetä (matkustajan henkilötiedot, todistuksen antaneen laboratorion tai terveydenhuollon ammattihenkilön nimi ja yhteystiedot, näytteenottoaika/72 tuntia ennen liikennevälineeseen nousua otettu testi, testin laatu/PCR tai antigeenitesti ja testin tulos/negatiivinen). Lisäksi todistus on pitänyt antaa kielellä, jota kuljetuspalvelun tuottaja pystyy tulkitsemaan. Kuljetusyrityksen on tullut tarkistaa todistuksen olemassaolo liikennevälineeseen noustessa, mutta tietoja ei saa tallentaa tietojärjestelmiin.

Lakiehdotuksen 16 a §:ssä säädetään todistusvelvollisuudesta ja pykälän 3 momentissa siitä, että todistus on pyydettyä esitettävä terveysviranomaiselle. Pykälässä tarkoitetut terveystodistukset sisältävät arkaluonteisia tietoja. Arkaluonteisten tietojen osalta perustuslakivaliokunta on katsonut, että erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyn salliminen koskee yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013, s. 2/I), minkä johdosta esimerkiksi tällaisia tietoja sisältävien rekisterien perustamista on arvioitava perusoikeuksien rajoitusedellytysten, erityisesti rajoitusten hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden kannalta (PeVL 29/2016 vp, s. 4-5; PeVL 21/2012 vp, PeVL 47/2010 vp ja PeVL 14/2009 vp). Valiokunta onkin kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (ks. esim. PeVL 3/2017 vp, s. 5).

Yllä mainitun perusteella ministeriö ei pidä tarkoituksenmukaisena, että samaan aikaan olisi voimassa laki ja siitä poikkeava suositus varsinkin, kun laissa säädetään tarkkarajaisesti todistuksista ja niiden tarkastamisesta. Todistuksen puuttuminen ei estä maahanpääsyä, vaan henkilö joutuu covid-19-testiin. Varotoimena lakiehdotukseen on sisällytetty viittaus voimassa olevaan ulkomaalaislakiin, jossa ulkomaalaisen palauttaminen mahdollisestetaan kokonaisharkinnan perusteella. Käännättämistä pitäisi käyttää vain todella selkeissä pykälän edellyttämissä tapauksissa.

2. Liikenne- ja viestintäministeriö esittää, että HE-luonnoksessa tarkemmin selostettaisiin EU:n vihreän todistuksen (QR-koodi) mahdollisia vaikutuksia lakiehdotuksiin ja niiden käytännön toteuttamiseen. Lisäksi esityksessä olisi syytä tarkemmin selvittää 16 a §:ssä tarkoitettujen todistusten tarkastukseen liittyvää valvontaa ja sen toteuttamista. Erityisesti, toteutuuko lainsäädännön tavoite ehkäistä ulkomaista alkuperää olevien covid-19-tartuntojen leviäminen Suomeen vain pistokokeilla sisärajavalvonnan päättymisen jälkeen vai tarvitaanko lisäinvestointeja henkilöresursseihin ja tekniseen kalustoon?

- **Ovatko toimenpiteet riittäviä matkailun terveysturvallisuuden takaamiseksi?**

Toimenpiteillä pyritään ehkäisemään ulkomaista alkuperää olevien covid-19-tartuntojen leviäminen Suomeen. Täydellistä estoa ei voida taata, mutta on kuitenkin tarpeellista säännellä maahantuloa todistusvaatimuksin ja velvollisuutena osallistua covid-19-testiin todistuksen puuttuessa.

- **Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi Suomessa ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi rajat ylittävässä liikenteessä?**

Kyllä, muuntovirusten leviämisen estämiseksi tai hillitsemiseksi tarvitaan säännöksiä todistusvaatimuksista.

- **Onko esityksessä määritelty tarkoituksenmukaisesti ja perustellusti ne henkilöryhmät, joihin väliaikaisia säännöksiä ei sovellettaisi?**

Kyllä. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että laissa säännellään niistä poikkeusryhmistä, jotka on esitetty 1. lakiehdotuksen 16 c ja f §:ssä. Erityisesti liikennealan toimivuuden kannalta on merkityksellistä lain 16 c §:n 2 kohdassa tarkoitettujen kuljetus- ja logistiikka-alan toimijoiden vapauttaminen todistus- ja testivaatimuksista. Heihin voidaan kuitenkin soveltaa 16 d §:n vaatimuksia toisesta covid-19-testistä, jos he ovat Suomessa 72-120 tuntia. Lisäksi on tärkeää, että lentoliikenteen transitmatkustajat vapautetaan 16 a ja 16 b §:n velvoitteista. Heidän maassaolonsa on rajattua ja he oleskelevat lentoasemalla sen ajan, kun odottavat jatkolentoaan Suomen rajojen ulkopuolelle.

Sanna Ruuskanen
Osastopäällikön sijaisena

Silja Ruokola
Lainsäädäntöjohtaja

Jakelu

LVM/Ministeri Harakka, VSI Torsti, ea. Hamunen, ea. Juselius ja ea. Aalto
LVM/Virkamiesjohtoryhmä ja KOOn johtoryhmä
LVM/Säädösvalmisteluryhmä